

„ТРАКИЙСКИ СВЕТИЛИЩА И ПАМЕТНИЦИ СЪ ИЗОБРАЖЕНИЕ НА КОННИЦИ“.

Къмъ най-старитѣ паметници на Черно-морската областъ принадлежатъ типичнитѣ за тракийскитѣ страни плочки съ изображение на конници, (chevalier thrace). Находището имъ въ по-голѣмо количество е обикновено мѣсто съ широкъ изгледъ, което е служило на тракийското население за светилице (sanctuaire). Постройкитѣ на светилицата били отъ камененъ, тухленъ, а най-често само отъ дървенъ материялъ; следъ изгаряне на последния останали само пепелища, въ които се намиратъ разхвърлени остатъци отъ керемиди, — между тѣхъ плочки и статуйки. Почти въ всички светилица се намиратъ монети отъ IV вѣкъ пр. Хр. до IV вѣкъ сл. Хр. Не всички паметници, които представятъ релефъ на конникъ, могатъ да се причислятъ къмъ тракийския периодъ. Такова изключение прави главниятъ представителъ на конницитѣ въ източната частъ на Балканския полуостровъ — колосалниятъ скаленъ релефъ надъ с. Мадара (Шуменска околия, Ениджейска община), (фиг. 1).

Плочки съ релефи на тракийски конници били изработвани и отъ мѣстни майстори: при канализацията на Варна, въ I-ви участъкъ, до кръстопътъ на улица Аспарухъ съ Княжеска, бѣха намѣрени остатъци отъ каменарска художествена работилница, а между недовършенитѣ статуйки и фрагменти на плочки съ релефи и фрагментъ (0,07 м. шир., до 0,095 м. вис. и 0,024 м. деб.) на плочка, отзадъ гладка, на предната ѝ плоскостъ врѣзани просто и съ груби линии контури на конникъ, приготвени за изработване релефъ въ детайли; запазена е контурата на главата на коня съ повода му и частъ отъ гърдитѣ и главата на конника (Варненски музей, инвен. III № 419; — фиг. 2).

Тракийски конници се срѣщатъ като релефи и статуйки, — и то два вида:

1. Ловджийска сцена: конникътъ въ пълно движение, дѣсницата въ замахъ съ копие; подъ конника обикновено борба на куче или на лъвъ съ друго животно.

2. Конникътъ яздещъ върви спокойно и не въоръженъ.

Релефит били употребявани като оброчни плочки и надгробни камъни; по последнитѣ се срѣща всѣкога предъ конника дърво съ увита около него змия. Конницитѣ яздатъ на дѣсно, а само въ много рѣдки случаи на лѣво.

По-голѣмата частъ отъ по-долу описанитѣ релефи и статуйки, съ изключение на Странджанскитѣ, се съхраняватъ въ Варненския музей. Числата въ скобки означаватъ инвентаръ и № на музея.

Тракийскитѣ паметници описваме по тритѣ части на Черноморската областъ — Добруджанска, Балканска и Странджанска.